СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 203. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 2. вересня 1930. VOL. XXXVIII. No. 203. Jersey City, N. J., Tuesday, September 2, 1930. THREE CENTS

НЕСПОКОЇ У ДЕРЖАВАХ ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Від трох днів військо патролює вулиці й стереже дім президента. До війська покликано всіх офіцирів, які є на відпустці. Населення подевервоване, бо не знає дійсної причини тих заряджень.

Кажуть, що правительство побоюється вибуху заворушень ізза важкого економічного положення, в якім опинилася ціла Арґентина.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — В Полудневій Бразилії вибухла революція. Офіціяльно тому перечать, а тільки подають, що на полудні бушують бандити.

На чолі революціонерів має стояти політичний провідник Хуан де Суза.

ЛЯ ПАЗ. — Ціла Болівія потрясена новиною, з якої виходить, що президент держави Сілес убив револьверовим вистрілом монахиню, яка його доглядала підчас хороби. Кажуть, що монахиня станула між президентом і його жінкою, коли президент хотів кинутися з револьвером на жінку. Сілес вистрілив і трафив монахиню. При ексгумації ствердженo, що монахиня згинула від револьверової кулі.

ЛІМА. — Нове революційне правительство взялося дуже енерґійно до заведення спокою в Перу й заявило, що хоче жити в мирі з Чілє й іншими сусідними републиками. Зате скиненого президента Леґую віддасть під суд.

ГАВАНА. — На Кубі даються відчувати політичні заворушення, які одначе не мають нічого спільного з большевизмом.

СУДДІ ПЕРЕД СУДОМ.

НЮ ЙОРК. — Стейтовий прокуратор зарядив дохоДження проти 5 суддів, яких хоче поставити перед суд за те, що не зізнавали справедливо своїх доходів. Одного суддю вже покарано арештом.

КОЛИ ГРА Є ЗДОРОВОЮ?

ВІННІПЕГ. — Сер Фаркер, один з прибічних лікарів англійського короля, викладав на конвенції Британського Медичного Товариства про гру і здоровля. Він підніс, що приміром навіть така гра як голф не виходить дуже часто грачам на здоровля, коли вони не віддаються їй з цілою приємністю, а тільки для моди, з мусу. Коли хто заінтересований у грі тільки фінансово, то гра не є ніяким відпочинком, а тільки розстроює нерви.

ДІТИ, ПІКНИКИ И ГОРЯЧІ ДНІ.

ВАШИНҐТОН.—„Ди Юнайтед Стейтс Чілдрен'с Бюро" подало з нагоди Лейбор Дей поради матерям, котрі виїжджають у горячі дні з дітьми на пікніки.

Бюро радить держати малих дітей у кошиках, з якими ходиться на купно. В кошиках буде дитині вигідно й холодно, а на руках їй невигідно й горячо. В автомобілях найкраще держати дитину в гамаку.

Не треба давати дітям тісточок, цукорків і бананів, а тільки молоко з фляшок, але таке, яке не стояло в фляшках довше як 24 години.

НОВИЙ МЕРДЖЕР.

НЮ ЙОРК. — Торговельна фірма „Лофт, Інк", яка виробляє й продає цукорки та чеколядові вироби і має у Великім Ню Йорку 75 склепів, закупила більшість шерів двох інших компаній, а то „Гепнес" і „Миррор". В той спосіб злита компанія продає річно товарів на $18,000,000. Маєток компанії виносить $20,000,000. Це є друга того рода найсильніша компанія на цілім світі.

КРАДУТЬ КНИЖКИ.

ВАШИНҐТОН. — Столиця Америки терпить від довшого часу від „літературних злодіїв". Злодії вломлюються до приватних бібліотек і викрадають дорогі книжки. На днях обікрали секретаря німецької амбасади, забравши йому 50 томів німецької поезії і прози.

ПТАХ УДАРИВ ЛЕТУНА.

ШИКАҐО. — Славний летун Гокс вправлявся, літаючи 4 милі на минуту, коли нагло почув удар у чоло, а по хвилі завважав, як злітало з нього піря. Злетівши надолину, побачив, що це вдарив його птах. „Це щастє — казав Гокс — що птах був малий, інакше такий удар міг мене запоморочити".

БІДНИЙ, АЛЕ ЧЕСНИЙ.

НЮ ЙОРК. — В теперішних часах безробіття, нужди і грабіжей треба особливо піднести такий факт, що десять-літний Джан Гаміля, котрий чистить на вулицях прохожим чоботи, знайшов $20 і віддав їх полісменови. Цікаве те, що віддав тому полісменови, що все його зганяє з тротуару перед церквою, де Гаміля звичайно жде на своїх костумерів.

СТУДІЯ НАД БЛОХАМИ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Мисс Мек Ілгені з Дейтон дістала „мастер дігрі" за свою працю над блохами. Вона приглянулася 3,018 блохам і може їх розпізнати за першим поглядом. Мисс Ілгені твердить, що це неправда, що блохи нечисті.

ЗА СУСПІЛЬНЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

А. Епштайн, вернувши з Европи до Ню Йорку, подає, що всі европейські краї позаводили вже ріжні спроби суспільного обезпечення рівнож і на случай безробіття. Найгірше представляється справа в Америці.

НЕ БАЧАТЬ СКОРОГО ПОРАТУНКУ.

З англійських впливових кол доносять, що, не зважаючи на всі старання уряду, трудно сподіватися скорого поліпшення справи з безробітними. Промислова кріза має такі глибокі корені, що годі скоро її направити штучними засобами.

5 МІЛЯРДІВ НА АРМІЮ.

Румунський міністер війни занимається тепер ріжними питаннями військового характеру й звертає свою головну увагу на добре заосмотрення всіх військових катеґорій. Правительство задумує зробити інші заощадження в буджеті, щоби можна зужити на армію більшу суму. І король занимається реорганізацією армії і мав би він інтервеніювати в правительстві в тім змислі, щоби на цю ціль викинуто 5 мілярдів левів, чим хоче він поліпшити становище мужви й офіцирів. Дефінітивні ухвали западуть на одній з найближчих міністерських рад.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКИЙ РУХ.

Рижська преса поміщує витяги з тайного реферату Політбюра, виголошеного на 16. конґресі комуністичної партії про повстання на терені цілого Радянського Союзу. В богато місцях східного і західного Сибіру, на Уралі, в Донецьким басейні, на Україні, північним Кавказі, в області долішної Волги та у Вірменії відбуваються повстання селян, а навіть цілі воєнні операції. В склад повстанчих відділів входять головно селяни. На Уралі і в Донецькому басейні повстанців піддержують дуже сильно робітники, заосмотрюючи їх в харчі, зброю й амуніцію та інформуючи їх про рухи відділів ҐПУ. На чолі повстанців стоять бувші комуністи, а навіть агенти ҐПУ. Трапляються випадки переходу червоноармійців до повстанців.

ВИДОБУВАЮТЬ З ДНА ОЗЕРА ДРУГИЙ ЧОВЕН КАЛІҐУЛІ.

Пишуть з Риму, що проф. Ґуґо Антонелі працює дальше над тим, щоби з дна озера Немі видобути другий човен імператора Каліґулі. Рівень озера наслідком неустанної праці помп обнизився до того степеня, що вже видно поклад другого човна. З озера видобули вже один залізний якір, висоти 4-ох метрів а мають видобути ще більший деревляний. Лякаються, що не вдасться видобути з води цілого човна, бо його дерево є вже дуже перегниле.

СМЕРТЬ У БОЛЬШЕВИЦЬКІЙ ВЯЗНИЦІ СЛАВНОГО РОСІЙСЬКОГО ІСТОРИКА.

В одній з московських вязниць помер славний російський історик С. Ф. Плятонов, який був членом Російської Академії Наук.

„РЕВІЯ ГАЙДАМАЧЧИНИ У КРЕСОВИМ МІСТІ".

Дня 6. липня ц. р. відбулося в Журавні величаве кооперативне свято. Краківський „Іл. Курєр Цодзенни" називає це свято „офіціяльною ревією антипольських елементів" і так описує його: „Вчасним ранком дня 6. липня всіма дорогами почали стягатися ніби у військовім порядку громади розполітикованих русинів, спершу кіннота, потім піхота, хлопи і баби, а на кінці вози з господарськими приладами і плуги. Всі учасники мали жовто-сині відзнаки, і такимиж прапорами прибрано і деякі доми. На вільнім воздусі відбулося богослуження в асисті кільканацяти руських попів. По богослуженню відбувся похід через місто. Промови, які при тій нагоді виголошено, не мали нічого спільного з льояльністю до держави".

ЧИСТКА ЗАЛІЗНИЧОЇ СЛУЖБИ.

Совітська влада перевела чистку персонального складу залізничої служби на Україні. З дирекції полудневo-західної залізниці видалено понад 200 урядників, з яких 86 належало до української армії, а решта походить зі шляхетського і духовного стану.

ЧЕХИ ЗАКЛАДАЮТЬ ЖИДІВСЬКІ ШКОЛИ.

В Мукачеві засновано гебрейську ґімназію, яка в найближчому році буде вже мати 180 учнів. Опріч цього в Мукачеві повстала ще одна гебрейська народна школа, а в найближчому році повстане гебрейська школа в Торуні.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1931.

Фотографії до календаря У. Н. Союза можна присилати ще через два тижні.

—o—

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найлішшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторони в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружкок співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1931 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ТАК ВИГЛЯДАЄ „СПУЛЖИЦЕ"!

Хрунівський „український" драматичний кружок в Глинську, рівенського повіту, уладив аматорське представлення, з якого 50% доходу мало піти на Лігу Оброни Повітшней Паньства Польскеґо. Це представлення місцеве населення збойкотувало. „Слово Польске" пише, що сталося це під впливом „аґітаторів" — якогось Короля і другого, котрі приїхав спеціяльно зі Здолбунова, і закликає „владу почати вжинати „одменних сьродкув" проти такого населення.

ВИКРИТТЯ ПРОТИСОВІТСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УЧНІВ.

У Велико-Токманській школі ім. 1. травня на Мелітопольщині викрито таємну протисовітську організацію учнів, якою руководила учениця 7-мої кляси. Ця організація, за „Пролетарською Правдою", мала на меті „сіяти ворожнечу між дітьми ріжних національностей у школі й зокрема цькувати Євреїв". Члени організації зривали в школі совітські пляни роботи, нищили стінну газету в школі, псували портрети революційних діячів, розсилали загрозливі анонімні листи комуністам та поширювали чутки про те, що „ось незабаром прийдуть Поляки й відновлять самостійну Україну". Після викриття цієї організації большевиками розпущено учительський склад школи та звільнено завідуючого школою. Деяких учителів звільнено з забороною їм взагалі працювати на педагогічному полі. Учнів-активних членів організації — також звільнено зі школи.

ЧЕРГОВА НАГІНКА НА УКРАЇНЦІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Польські ґазети приносять вісти про цілий ряд ревізій і арештовань серед української інтелігенції в тернопільським і львівським воєвідстві у звязку з виступами українських військових організацій, нападом на почтовий амбулянс і частими пожарами польських фільварків.

В Старім селі, збаразького повіту, переведено ревізію в греко-кат. пароха о. Малюци, арештовано його сина Івана, студента політехніки і відставлено його до вязниці в Тернополі.

В Борщеві мами переслухання й ревізії масовий характер. Арештовано властителя книгарні в Борщеві Гайовського, адвокатського соліцитатора Крицуна й ґімн. учня Никифорчина. Крім того переслухано й списано протоколи з 30 Українцями. Закидається всім, що на основі даних (?) поліції товариство опіки над українською молоддю, яке вони заснували, мало мати нелеґальний характер.

У Бродах арештовано пластуна Зенона Тарнавського, сина бувшого ген. Тарнавського. По ревізії в домі Тарнавського відвезено його до Золочева.

Крім того арештовано в Тернополі укінченого ґімназиста Стефана Чубатого, коло Бібрки арештовано укінченого ґімназиста Василя Бриновського, а у Львові абсольвента фільософії Івана Теслю. Усім закидають державну зраду за належання до УВО і саботаж.

„Діло" пише, що по українських селах товчеться багато аґентів-провокаторів, які вербують селян до УВО. „Діло" взиває, щоби провокаторів віддавати в руки поліції.

ПРЕДЛОЖЕННЯ БРІЯНА БУДЕ ВІДРОЧЕНЕ.

ЩЕ НЕ ПРИЙШОВ ЧАС ДО СТВОРЕННЯ ФЕДЕРАЦІЇ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — З добре поінформованих кол кажуть, що проєкт Бріяна про утворення Федерації Европи буде відрочений на пізніше. Теоретично всі 26 европейських держав щиро привитали його пропозицію, а практично на шляху здійснення її стрічаються важні перепони. Хоч усі признають потребу якоїсь нової організації на зразок предложення Бріяна, але деякі держави висунули до розвязання передтим, ніж говорили про тісніше обєднання европейських держав, такі дражливі питання, що тепер не зважаються їх піднести на засіданню Ліґи Націй.

Назагал думають, що на пленарному засіданню Ліґи Націй Бріян зробить доповідь зприводу свого предложення. Звичайно, його стрінуть оплесками, але після того всю справу передадуть до спеціяльної комісії, яка зробить предложення відтягнути на пізніше обговорення всеї справи з федерацією Европи, бо треба зібрати ще деякі відомости додатково. Таке предложення, коли не буде повним похороном для плянів Бріяна, то в усякому разі буде відроченням всеї справи на неозначений час.

АФРИДИ ЗНОВУ ЗАВОРУШИЛИСЯ.

ПЕШАВАР (Індія). — Англійська розвідка виявила ознаки нової активности на північно-західньому кордоні Індії, а тому влада робить заходи, щоби не допустити переходу Африді з Афґаністану на індійську територію. Воєнні літаки ввесь час роблять розвідку, а при виявленню більшого згромадження Африді кидають на них бомби.

В районі села Хост числять на 5,000 зібраних ворохобників, які готові кождої хвилини вирушити проти Англійців. Підчас останнього бомбардування з літаків Африді у районі Шавеля вбито троє й поранено четверо місцевих мешканців.

ЗАМАХ НА НАЧАЛЬНИКА ПОЛІЦІЇ.

КАЛЬКУТА (Індія). — Молодий Індус пострілляв з револьвера головного інспектора всеї англійської поліції в бенгальській провінції, Ломана, та начальника поліції в місті Дака, Годсона. Інспектор Ломан поранений тяжко в спину й лікарі не сподіваються, що він залишиться живим. Годсон поранений лекше й є надія на його видужання.

Замах на них доконано в той час, коли вони входили до шпиталю в Дака на візиту. Напасника арештовано.

КІНЕЦЬ СПЕКИ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — Небувала спека закінчилася страшною бурею, громовицею та зливою. Кілька годин гриміли неймовірної сили громи, а блискавки, здавалося, без перерви прорізували небо та спадали на землю. Люди кажуть, що вони не памятають, щоб коли була така страшна буря, громовиця й злива, яка тепер шаліла чотири години.

Наразі ще не відомо, які великі шкоди буря завдала населенню, але вже є відомости про вбитих громом людей, про знищені будівлі та інші шкоди. Тепер температура спала відразу на 10 степенів і люди відпочивають від страшної спеки, яка забрала кілька людських жертв.

КОМУНІСТИ ЗБИРАЮТЬСЯ ЇХАТИ ДО РОСІЇ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Тут стало відомо, що багато фінських комуністів, які перебувають у Злучених Державах, звернулися до московського радянського уряду, щоби він дозволив їм поселитися на півночі Росії, недалеко фінського кордону. Фінська влада думає, що цей намір фінських комуністів в Америці виник під впливом неспокійної політичної ситуації в Фінляндії.

Думають, що радянський уряд згодиться задовольнити бажання фінських комуністів, які дуже йому придадуться на лісних працях на півночі, бо старі робітники вже дуже виснажені від постійного голоду та тяжкої праці.

ДО-Х ЗНОВУ ЗАТРИМАВСЯ.

АЛЬТЕРАЙН (Швайцарія). — Величезний літаючий човен ДО-Х знову затримується з відлетом до Америки. Він переводив пробу своїх американських моторів, якими на ньому замінено німецькі. Спроби лету з вантажем 53 тони пройшли добре. Літак легко підносився з води в повітря й легко спускався на воду. Пересічна скорість його лету була 100 миль на годину.

Але вже по закінченню лету було виявлено, що з 12 його моторів чотири нагрілись, а один зовсім перегрівся. Тепер мають ці мотори зняти з літака й перевірити та направити їх. Це затримає на невідомий час відлет ДО-Х до Америки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗЛІ ЧАСИ і У. Н. СОЮЗ.

Важкі часи, які переживаємо тепер в Америці, відчуває кождий працюючий. Відчуває їх і У. Н. Союз як та організація, яка складається з самих працюючих і то майже в цілости з тих, на яких найбільше відбиваються безробіття та економічна депресія краю. Не можна сказати, що У. Н. Союз потерпів грошево через безробіття, та що його фінансова основа ослабла. Навпаки, організація фінансово користає, коли відпадають від неї члени, які вплачували свої вкладки по кілька а то й по кількадесять літ, а тепер перестали платити. Та У. Н. Союз не збудований для того рода інтересів і він ними не радується. Але який би не був сентимент У. Н. Союза, то вище стоїть закон, який мусить бути додержаний. А цей закон приписує суспендування членів на случай неплачення вкладок.

От і тій саме обставині треба приписати, що за останні часи треба було суспендувати таке велике число членів. З письм, які доходять до канцелярії У. Н. Союза, виразно виходить, що головною причиною таких численних суспенз є біда, бо є члени, котрі вже не роблять не по місяцями, але й літами.

Та з другої сторони піднесемо, що саме економічна кріза, ота велика біда, навчила людей ставитися дещо серіозніше до обезпечення. І от це саме є причиною, що великі асекураційні підприємства роблять тепер не гірші бізнеси як за добрих часів. Саме економічна кріза переконала людей, які мали вложені гроші в домах і лотах, чи в вартісних паперах, що все те може впасти цілком несподівано так низько на своїй вартости, що навіть людина багата може лишити в хвилі нещасливого випадку свою родину без усякого забезпечення. І от тому розумні люди відмовляють собі тепер усього, але плачення асекураційних поліс не занедбують.

Так і треба нашим членам. Стягнутися з послідного, а ратувати своє членство й забезпечення. І то не в інтересі У. Н. Союза, а в своїм власнім. Бо нещастя не жде, а може стрінути нас кождої хвилі. Тому не допускаймо за ніяку ціну до суспенз.

Злі часи є рівнож доброю нагодою до освідомлювання тих, що не є в нашій організації й не мають ніякого забезпечення для своєї родини. Злі часи є наукою для тих, котрі щось мали й не доцінювали обезпечення, а тепер все те втратили. Саме тепер можна їх притягнути до У. Н. Союза.

О. Сновида.

НОВИЙ ПРОЄКТ ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Сим разом вийшов він з голови Сталіна.

Досить просто дивиться у нас на національну політику. Мовляв, хто дає нам школи з рідною мовою; хто твої мови нам не відбирає, той наш приятель, з тим тільки йти.

Але життя показує, що не завше так буває; що ворог хитріший від нас; що хто раз схоче вдарити, кий знайде: відбереш йому одну ломаку, глянь, а він уже вирізав собі другу!

Отак сталося й з большевиками. Як діти тішилися многі з нас, коли т. зв. українізацію большевики запровадили. Таж гляньте ви, невіри і нарікайли, — таж школу нам рідну дали, книжки, — щож хочете ще?!

По перше — і школу ту і книжку не дали большевики, лиш ми її мали і за Центральної Ради, і за гетьмана; та й вчать у тій школі обкраяного та обрізаного Шевченка та ще „азбуки комунізму", — та нехай: „Дали школу"!

Але сей одною рукою, а другою—другий киЙок на Україну приготували: запровадили **кольонізацію України;** по перше: обкраяли її — по друге: потворили на живім тілі нації цілу сітку чужонаціональних „автономних районів". От і вийшло з того, що лишилася та Україна без Криму, без північної частини Чернігівщини, полудневої Воронїжчини, без Кубані — **без 6 мілїонів Українців, яких силоміць всунено до Росії.**

От і вийшло, що мов чираки на тілі нації — повиприщали „польський автономний район" (коло Проскурова), щоб відділити велико - українську етнографічну територію від Галицької (на всякий випадок!); „румунський автономний район" на Херсонщині і ціла купа жидівських, **де наш дядько по жидівськи вчитися мусить...**

От і вийшло, що **сотки тисяч наших селян переселили на Сибір, а землї їх віддали жидівським займам**, яким помагали грошима і совітський скарб і жидівсько-американська фінансерія...

Ну, і що з того, що „дали" рідну школу отій Україні, коли вийшла вона отака? Колись глузували собі Росіяне з Австро-Угорщини: мовляв „лоскутная монархія", що складається з „лоскутків" (кусників) ріжних народів, пестра як та шахівниця! А тепер **таку саму шахівницю роблять з України! Щоб перестала найшвидче Україна бути українською**, а щоб стала якоюсь Жидо-ПолякоРумуно-Україно-Росією. **Щоб стала мішаним краєм... Щоб легше було її в кулаці тримати:** „розділи і пануй!" Після старої римської засади... „Дали" школу, але що зробили з України?!

Але сей проект не зовсім дописав, і тої **большевики** (не взяв їх кат!) **вигадали ще кращий!**

Оту „колективізацію". Ну, щож, здавалося, колективізація? Сеж метода соціяльної політики! Так, та не так! Бо чому в першій лінії кинувся робити Сталін ту колективізацію не в Росії, а на Україні?

Річ проста! Колективізація стремить забрати у селян цілу їх землю, **зробити з них наймитів-пролетарів** і зігнати, мов ту череду, до „колектива", як колись до панського фільварку, щоб працював на державу, як колись на пана... Знов таки скажуть: дурна метода соціяльного будівництва (бо що варта примусова праця?), тай годі!

Ні, не годі! Бо коли відірвати 80% людности (селян) від землі, коли зробити їх наймитами, — то **се значить знищити їх патріотизм**, їх привязаність до своєї країни; зробити їх, як кажуть Німці, „Vaterlandslos". Тепер селянин наш гарує в поті чола, а не кидає рідної скиби. А як позбавлять його її, позбавлять власности, то чи не буде йому все одно: чи працювати, скажім, у якімсь полтавськім „колхозі", чи в московськім або рязанськім? **Що буде його обходити Україна?**

Та й большевикам московським легше буде „лоскутити" Україну. Тепер тяжко зганяти селян з рідної землі, де вони глибоке коріння пустили. А тоді, як стане хлібороб простим наймитом в „фабриці хліба" (так звуть большевики, свої „колективи"), то що легшого, як перенести його з одної такої „фабрики" — у другу, з Київщини над Волгу, а з Припяти на Москву-ріку, і навпаки? **Трошки такої „колективізації", і Україна стане на четвертину може українською, а на три чверти — російсько-польсько-жидівською! У власній країні стануть Українці — національною меньшістю!**

Вже й приготовання до сього робляться. Вже скасовано самостійний український комісаріят (міністерство) хлібороства, а запроваджено один — російський в Москві на цілу державу; щоб, борони Боже, Харків не перешкаджав такому перемішанню людности. Ось вже на останнім XVI. зїзді рос. компартії признався Сталін, що „в компартії і поза нею є змагання **зліквідувати автономні і федеративні національні республики і обєднати їх в одну цілість, єдину російську державу, з російською мовою, як одинокою мовою**".

Ось до чого іде „національна політика" Москви! А в нас говорять про „школи"!... Ворог на нас кий знайде, а як „спольонізує" й „сколективізує", як землю зпід ніг видре, — то й школу і мову з душі видре...

Скинути чуже московське панування і стати паном на своїй землі, **захопити владу в краю в свої руки**, в руки українського народу — ось є і повинна бути єдина мета української політики.

Коли сього не зробимо, ворог вигадуватиме один проєкт на наше знищення за другим, аж поки не доконає нас!

Не бути наївними! **І ніколи не вірити, що щось доброго може прийти від ворога!** Навіть коли він щось ніби доброго нам несе: бо всешукає нашої смерти.

Мудрі були старі Гелєнці, які казали: „Боїмося Данайців, хоч би вони й подарунки нам несли!"

СПРАВЛЕННЯ.

Бостон. — На виступі в Френклин Парк, про що була мова в дописи в ч. 190 „Свободи", говорив по англійськи про українську справу Петро Грудзінський, наш щирий громадянин з Бостону.

КОМУНІКАТ АМЕРИКАНСЬКОГО МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА: ЗЄДИНЕНІ УКРАЇНСЬКІ ХОРИ.

I. З діяльности Товариства.

Перший рік життя нашого Т-ва оказався дуже гарним, та заохочуючим до дальшої праці. Побоювання декого, що приналежність хорів до ріжних партійних груп не дасть Т-ву як слід розвинутися, оказалися нераціональними. Усі хори, що вступили в Т-во, розуміють вагу національної культури і усім їм на серцю лежить розвиток діяльности Товариства.

Недавно ми оголосили список тих хорів, що вступили у Т-во, сьогодня доповняємо його слідуючими: „Боян" з Вунсакет, диріг.: о. В. О. Каськів; „Бандурист" з Клівленд, дір.: Г. Павловський; „Боян" зі Саскатун, Канада, дір.: Я. Бубнів; Хор при чит. Просвіти в Брендон (Канада), дір.: О. Мусій; Хор ім. Лисенка в Саскатун, дір.: Шульга (зміна); Молодечі Хори: з Ниарку, Йонкерс, Ню Йорку, Джерзи Сіти, дір.: Т. Каськів, М. Фатюк, О. Стеткевич, А. Ґела.

Надзвичайно відрадне явище, що наші молодечі хори вступають у Т-во. Очевидно, що цього дірігенти захотіли. Молодечі наші хори не тільки самі виступають на концертах, але й входять у склад мішаних хорів.

За цей рік Т-во придбало своїм хорам слідуючі хорові твори:

На Свято Державности:

1. „Вкраїно"; 2. Ой ідуть тумани; 3. Козака несуть; 4. Ой, гай, мати; 5. Далека Ти (Гимн Американських Українців).

На Шевченкове Свято:

6. Популярний Заповіт; 7. На музиці; 8. Ой у саду; 9. Ой, стрічечка.

Для молодечих хорів стало поміщується пісні у Молодечому Журналі, видаваним Українським Народним Союзом. Дотепер появилися там слідуючі пісні: Летить галка, Україно, Хорал, Засвистали козаченьки, Там на горі сніг біленький, Тихо Дунай воду несе, Ой, там за Дунаєм, Вечір, Віддала мене, Реве та стогне Дніпр широкий.

У дальшу чергу Т-во придбало своїм хорам дуже цікаві і гарні твори на Свято Народної Пісні, а також приготовило до видання вибрані народні і стрілецькі пісні.

9. березня ц. р. відбувся в Ню Йорку перший концерт нашого Товариства.

На сьому концерті виступав хор, зложений із семи наших хорів з околиці Ню Йорку враз зі своїми дірігентами: Боян з Ньюарку, дір. Т. Каськів; Український хор ім. Лисенка з Джерзи Сіті, дір. і впорядчик концерту А. Ґела; Боян з Йонкерс, дір. М. Фатюк; Боян з Елизабет, дір. С. Грабар; Боян з Перт Амбой, дір. Й. Букатa; Боян з Бейон, дір. В. Мельничук; Боян з Картерет, дір. П. Шавінський. ПП. Дірігенти творили комітет концерту під головством п. Т. Каськова. До комітету належав також дір. В. Савицький з Бруклина. Ціла програма концерту була зложена з творів наших композиторів, а концерт присвячено памяти Т. Шевченка. Крім продукцій мішаного, жіночого і мужеського хору були і сольові: арт. співачка М. Гребінецька, скрипачка Л. Каськів, арт. М. Карлаш, бас (у Заповіті) Шустикевич і пяніст М. Штембер. Вступне слово виголосив В. Ґела. На дірігента хорів запрошено М. Гайворонського.

Завдяки трудам дірігентів, їх хорів і також околичних наших громад концерт випав прекрасно під кождим оглядом, а цей сукцес є заохотою до дальшої спільної праці. Слідуючий наш концерт буде присвячений народній і стрілецькій пісні.

Подаючи вище сказане до відома наших хорів і ширшого громадянства, підносимо також наш заклик до усіх тих хорів, що дотепер ще не вступили у Т-во, щоби зголошували свої хори у Товариство Зєдинені Українські Хори.

II. Хорове діло в Рідним Краю.

Не тільки ми одні в Америці захопилися ідеєю обєднання національних хорів. Та важна справа знайшла вже широке зрозуміння і на українських землях під Польщею. І там знайшлися ентузіясти, які взялися з запалом за це велике діло. Головні заслуги положив на тім полі Дрогобицький „Боян", яким керує о. Северин Сапрун, бувший старшина Галицької Армії.

Зазначимо, що вся краєва преса подала звідомлення про обєднання українських хорів в Америці. В старім краю повитали дуже сердечно ту новину. Нас поставили за примір галицьким хорам, заохочуючи їх тим до злуки і спільних виступів.

III. Попираймо Музичний Журнал.

Дрогобицький **„Боян"** переслав до нас письмо, в якім подає пляни своєї видавничої праці. Разом з тим просить нас звернути увагу Американських Українців на одинокий на західно-українських землях видаваний ним музичний журнал „Боян". Ми щиро поручаємо цей журнал та просимо його спомагати не тільки передплатами, але й дописами і світлинами, звязаними з нашими музично-вокальними виступами в Америці.

IV. Адреса Товариства:

У всіх справах Т-ва належить писати на таку адресу:

American Ukrainian Music Society,
30 East 7th St., New York, N. Y.

За Ам. Укр. Муз. Т-во:
М. Гайворонський, секр.

Д. МАРКОВИЧ.

„ВЕСНА"

(Малюнки з життя 1870-тих років).

(6)

— Дякую, я обідаю завше дома, відмовився він і вони розійшлися. Виходячи з палату у нього Надя була перед очима і щось тепле почував він на серці. Ті очи, чудові очи дивилися на нього. Вийшовши на пусту вулицю, він сердився сам на себе. „Розкисла чортова губа", промовив він голосно і сердито. Але по обличчю не видно було, щоб він і справді сердився, щось друге світилося у йому.

Мало іа Надя, кажучи що з непривички до праці і хутенько пішла до свого покою.

Її вразило дуже бідне убрання Семенове; піджак добре вицвів і на ліктях витерся; навіть не було білої накрохмаленої сорочки, а проста вишивана українська. Примітила Надя його старі чоботи і на одному з латку побачила. Ся латка не давала їй спокою. А руки у нього красиві, білі, пребілі. На сих руках їй здавалося були важкі кайдани. Боже, який бідний, який бідний він і чоботи з латкою. От я їла добрі, смачні страви, а щож він, бідаха їв; може хліб, та трохи борщу посербав... і тарілі її жаль охопив, що вона упала головою на подушку і заплакала; і дивувалася — бо се не її звичай, вона ніколи не плаче.

Працювали вони добре, щиро. Некора сказав, що йому не потрібна її поміч у весь час і робив 4, сам робив, а останні часи у двох. Розмов не було зівких. Вона його вже більше не кликала на обід. Чулим серцем вона розібрала, що по відінка її мами першого дня не допускає добрих відносин, а тілько ділові, формальні. Так у них йшла робота з тиждень, і тільки як дійшла до соціяльних наук, — він не втерпів і часто одривався від праці кляіс-ифікації книжки й назви і говорив про думки автора і про факти.

Політична економія зацікавила Надю й вона розпитувала Семена, що то за наука. Він розказував, давав їй прочитати, а на завтра знову провадили. А як дійшли до Фуре і його фалянстере, — Семена вже й ніхто не пізнав. Він увесь горів переказуючи зміст книжок. Далі йшов Сен-Сімон, Рікардо і вкінці Ляссаль з його державним соціялізмом і яскравою боротьбою за права трудящого люду. Ширше і ширше йшла освіта і ті автори і їх навчання широко захопили у сі верстви життя. Розмови зачепили богато: питання про бєний люд, працю взагалі, заиденне життє працюючого люду, про силу капіталу і його гніт... Лектор безумовно любив сю тему і красномовно розвивав перед слухачем Надею. А вона — була вся цікавість, уся — любов до знання. Перед її очима по трохи розкривався величезний краєвид людських відносин. Усе їй було нове і се нове давалося при світлі великої любови до людини — а її молоде чуле серце усе брало і вона не тільки хапала верхи, а переболювала горе людське і раділа безмірно, віруючи, що нове життє, без насильства у братстві, рівноправности і волі дасть щастє усім обездоленим. Люде вже не були людьми не нашого кругу, — а найближчими її братами. Зперщу вони у гурті читали і розмовляли а далі Надя уже сcібно у своїй кімнаті читала, писала замітки, вчилася і тільки добре розібравши, знаючи, вона знову приходила до Семена і вони у двох працювали, балакали, часом не згоджувалися і між ними йшли дебати. Три місяці такої роботи геть перевернули її світогляд. Щоб почували себе вільніще — вона обходилася з матерю ласкаво, слухаючи усі її нотації і ніколи не перечила їй. Вона зрозуміла багато а головніше „comprandre — c'est pardonner".

Княгиня дивувалася, радівла. Зперщу як почула їх розмови, питала, що се таке. Надя запевнила, що се потрібно і він розказав зміст книги, а вона заспокоїлась, бо се нічого не буде доброго каталогу, а далі стара привикла й до того. Стара княгиня, живучи увесь свій вік як рослина на чужий кошт, але тільки для себе, вимагала усього на світі цілком свій спокій. Надя їй поступала, в дрібницях догоджувала і гостро, сильно не допускала до своєї душі, до своєї волі. Стара, боячись турбот, якіб збентежили її спокій, не підіймала питання про вільне поводження Наді. Вона була певна, що з того нічого не буде при її дозорі з одного краю, а з другого — Некора, хоча й нігіліст, засланець, а всеж як-не як син богатого батька, приятеля князя. Все йде тихо, поговору немає, спокій є, немає турботи, ну, нехай собі читають. Так вона думає.

Розвивалася учениця, а вчитель безмірно радів; він бачив, що добре зерно падає на сильний грунт. Учениця слухала вчителя, його науку, його погляди, — а душі його не знала. Ні він їй, ні вона його ніразу не спитали хто **він і хто вона**, що їх віра і в чому їх особиста надія.

Кожне з них, зостаючись на самоті, думало особно, а заховаючись вони про свої думи і почуття не розмовляли. Він думав: „Куди я її веду? При сучасних умовах до тюрми, кайдань, Сібіру, а може й шибениці. Я знаю, що у нас мі тільки перші верстви будучини широкої, вільної, що ми йдемо на вірну смерть, безмірно віруючи в правду нашого діла. А вона? Чи вонаж має ту віру? Чи не гріх то мені? Ні... не так, так не можна"... І тут починалася його мука: він бачив, що любить її горячим першим коханням, що її милу, прекрасну йому жаль пхнути на тяжку дорогу іспитів і страждань, — а з другого боку, коли твої мрії праведні, прекрасні, коли вони усе в життї, то чогож жаліти її, чого жаліти щоб і вона жила тою вірою, а далі... далі... впала замордована силою... І він здрігнувся і жаль обняв його, безмірний... Так він мучився й любив без краю...

І вона думала на самоті: Семен — велитень, сила, повна любови до людей, до їх щастя. Семен широко освічений... Семен прекрасний... Але, але як же то можна дійти до здійснення тих мрій, якими вони обидвоє тепер живуть? Яка праця для того перша? Він знає він щось робив. Недаром же його мордували злії, погані люде. Він знає і мовчить... Треба спитати, все виявити. Треба іншого життя, бо теперішне не можливе. Се не життє — а зяблина, паразітне життє на чужій спині, на чужій праці, на чужих сльозах... Семен велетень, він знає... І... і... соромливо думалось їй... „я як я його люблю... Його мученого, стражадавшого — люблю безмірно".

V.

А час не стояв: настали жнива, губернатор десь на теплі води повився, стара княгиня спершу починала сперечатись з Надею, тай покинула: бо усе майно і богато грошей усе було Надіне, а мати свого нічого не мала, бо свою частину спадщини від чоловіка давно прожила, проїла. Як не піддавалась їй Надя, як не терпіла її вигадок, але мусіла в один час ребром поставити ділo і свої відносини. Їй було вже 18 літ і вона заявила, що візьме собі опікуна кого схоче, забере все своє добро і матір або покине, або одстаєвить від усіх справ по маєтках. Був плач, крик, призвiддядько, — але не помоглося і тихая, покорлива дитина добилася волі, з мамою компромис такий, що мати робить, що хочете, тільки не має права заставити й продати землю і будівлі, — а Надя живе, як хоче і робить, що хоче. Хотіла була стара випертн Некору, бо у йому їй здавалася причина непокірливости дочки, — але Надя рішуче обявила, що як тільки йому хоч одно слово скажуть, або вивезуть з города — вона піде з дому і ніколи не вернеться. Боялися поголоски, скандалу — і махнули рукою. Стара поїхала на село, а Надя зосталася сама, переїхала до неї на роль, без нього. Вона почувала, що от от щось виясниться, щось станеться і усе її життє переверниться. Вона терплюче чекала. Відносини її і Некори були все-такіж: читали, розмовляли, але усе то була теорія, абстрактно.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАРОДНІЙ ТАНОК І БАЛЄТ.

На мій допис у „Свободі" про українську пісню й танок в Америці відозвався артист В. Авраменко. З форми й змісту відповіди бачу, що артист В. Авраменко очевидно не звик читати про себе критику, яка поза похвалами робилаб ті чи инші слушні уваги, щоби направити й поліпшити ті хиби, які з боку далеко видніше, ніж самому артистови. **Моя критика** попритувала п. В. Авраменка так, що він не може розріжнити значіння слів **„не лише бизнес"** та **„тільки бизнесову працю"**. Це не те саме. Колиб В. Авраменко **робив виключно (лише) бизнес,** то я, та думаю й інші, **не писали би** про нього. Ми робимо тепер це тому, що вважаємо, що **він робить „не лише бизнесову", але й велику національну працю.**

Каже В. Авраменко, що колиб він мав добрий бизнес, то тоді й справа пішлаб ліпше. Може й так. Але я знаю, що в бувшого помічника О. Кошиця в Українській Капелі, пана Тучапського, бизнес іде дуже добре, але сам Тучапський тепер навіть не признається до українства. Ось що, буває робить добрий бизнес. Таксамо зі свого подражнення В. Авраменко навіть не міг зрозуміти, що не про нього пишеться, що „дрімає". Дрімає хтось інший, а В. Авраменко так занадто рухається, що це навіть шкодить його справі. Повідчиняє кілька шкіл, поставить своїх інструкторів, не завжди відповідно підготованих, а сам вганяє від одного місця до другого. Це шкодить і бизнесови самого В. Авраменка, та він не хоче того розуміти, а шукає причини в людях, бо сам він такої вдачі, що ніколи не признається до своїх помилок, а все „хтось", або „щось" винні.

Люди відгукуються на заклик В. Авраменка, посилають своїх дітей до школи й платять за науку гроші. **Тепер час безробіття, час дуже важкий і дістати доляра не так то легко,** а тут В. Авраменко зробить виступ зі школою, а потім і почне цих батьків лаяти за некультурність, за пиятику, за те, що не вміють виховувати своїх дітей, хоч багато тих батьків мають своїх дітей в такому віці, як сам Авраменко, або дітей, які самі вже є учителями в англійських школах і моглиб багато дечого й В. Авраменка навчити, особливо поведення з дітьми. Люди прийдуть на виступ, щоби відпочити, щоби подивитись на українські танки, щоби хоч трохи пожити красою рідного краю, а тут В. Авраменко пальне їм таку політичну, несмачну й необроблену промову, що аж в ушах лящить, і тим сам убє та знищить у людей те мистецьке враження, яке викликали танки. Наговорить нашим дітям, що їх батьки нероби, пияки, картограї, неморальні й т. д. Якже діти мають дивитися на своїх батьків, колиб вони повірили промовам В. Авраменка? Як діти моглиб тоді поважати своїх батьків? Та якіб були батьки, колиб вони старалися, щоб їх діти найбільше слухали, а В. Авраменко шкалює їх батьків та без розбору шкалює українську еміграцію?

Я про це не хотів писати, але доводиться, бо бачу, що Авраменко не розуміє того, що він робить і мабуть не слухає тих, котрі йому говорять, бажаючи добра йому та розвитку українського танку..

В. Авраменко голосить, що він творить український балєт. Думка дуже гарна. **Але чи Авраменко здає собі справу, що значить витворити національний балет** і чи він знає, скільки державних народів мають свій балєт? Чи він знає, скільки на це потрібно коштів і труду? Чи він знає, що кождий член балєту працює довгими роками, кожен день по вісім—десять годин, щоб технічно себе підготовити до виступу в балеті? А пан В. Авраменко думає за кілька лєкцій чи навіть за кілька місяців з наших дітей підготовити балєт. Крім того балєт не є виключно народне мистецтво. Це вища форма мистецтва, до якої можна вживати лише окремих народних мотивів, щоби, переплітаючи їх з творчістю самого автора балєту, творити вищу форму мистецтва. **Показування народних танків, хочби в художній обрібці, є лише аранжовка тих танців, а не балетна творчість.** Хіба В. Авраменко не знає, що ми маємо багато великих музиків, які художньо обробили народні пісні та народню музику, але не маємо жадного композитора, котрий написав би оперу, яка моглаб дорівнати европейським операм, не кажу вже першорядним? А чому це? Чи подумав про це В. Авраменко й чи не береться він за творення балету, як за непосильне для нього завдання? А деж музика для балєту? Чи не та, що приграє підчас танків Авраменка? Та чи не треба перше створити музику для балєту, а потім уже творити під неї балєтні танки? Не починають же хату будувати з даху, а будують її з фундаменту. Фундаментом для балету є музика. Чи може сам Авраменко буде творити й балєтну музику? — то нехай Бог йому щастить. Для творчости мало талану Божого та бажання, а треба такої кольосальної теоретичної підготовки та практичної вправи, яка навіть мабуть не снилася п. В. Авраменкови. Успіхи в штуці не приходять легко, бо щоби здобути їх, треба працювати дуже багато.

Коли В. Авраменко обмежиться лише художнім обробленням народного танку, то це вже буде така велика робота, якої вистарчить одній людині на ціле життя. Бо й при тім треба багато теоритично працювати, багато треба вчитися взагалі штуки, пісні музики, народних звичаїв та особистих звичаїв і вдачі тих типів, які в танках виводяться, а передовсім треба бути музикально освіченим і не зашкодить знати будову людського тіла, хочби в таких розмірах, яких вимагається від маляря та різьбаря. Та мабуть В. Авраменкови з його розкиданими одночасно по всій Америці школами не вистарчає часу, щоби вчитися, щоби доповнити те, чого бракувало йому передтим, як він виступив у перше з українським танком.

Коли В. Авраменко обмежиться лише до мистецького оброблення й пропаґанди нашого національного танку й, удосконалюючи самого себе, удосконалюючи танок, зможе поширити його серед нашої еміґрації, а при нагоді й на рідних землях, то він зробить велике діло. Коли візьметься за працю, яка понад його сили, знання й теоретичну підготовку, то впаде під її тягаром і, не виконавши свого завдання, зійде зі сцени українського мистецтва в забуття.

Таксамо для навчання дітей у школі треба добре знати педаґоґіку, треба вивчити діточу душу й не поводитися з дитиною по капральськи, не гукати на них, як на худобу, не кричати й не викидати з танцю, бо це лише вбиває в дитині інтерес та любов до рідного танку. Дитина, замісць любови, починає ненавидіти танок і танцює лише тому, що тато заплатив гроші й домагається, щоби дитина танцювала. Ось це одна з причин, чому В. Авраменко, після перших успіхів, вже не може зібрати нових учнів, бо ні старі не привязуються так з любовю до танку, як того треба, ні нові не бачать заохоти до нього. Та, очевидно, цього В. Авраменко не розуміє, коли він, поруч з деякими слушними закидами нюйорській громаді, нарікає на те, що не міг зібрати досить дітей на другий курс. Очевидно, діти й громадяне не знайшли чогось постійно-притягаючого й тому відвернулися. Отже причини неуспіхів треба шукати не лише серед громадянства, але також і в собі самому, бо часто власні причини є головними чинниками неуспіхів, а не громадянство. Треба знати, що можна вимагати від нашого громадянства того, до чого воно доросло та що по його матеріяльним і духовим силам, а тоді вже ганьбити.

В морі ілюзій блукає В. Авраменко, коли апелює до українського бідного еміґранта, щоби він давав гроші на балєт, коли він часто пухне з голоду, або ось, як тепер, є безробітним і не знає, коли безробіття скінчиться. Мрією й невиправданим бажанням є дістати від бідного робітника гроші на балєт, на розкіш, якої не можуть дозволити собі старі державні народи, а особливо нам, коли в краю біда, коли українська визвольна справа скрізь потребує грошей і ще грошей. Ми не маємо серед еміґрації міліонерів, які давалиб гроші на розкіш, на мистецтва, коли ще все наше життя недалеко відійшло від примітивізму. Мабуть не знає В. Авраменко, що **навіть нюйорські міліонери не можуть спромогтися, щоби збудувати новий будинок опери, а скільки разів нюйорська опера переживала матеріяльну кризу! А наш хуторянин хоче скочити вище понад всі народи.** Чи не станеться те, що сталося з тією жабою, що хотіла роздутися до розмірів вола?

На закінчення В. Авраменко подає дуже гарну проґраму культурно - мистецької праці в Америці й пропонує орґанізувати тут відповідне товариство. Шкода, що В. Авраменко артист, а не поцікавився довідатись, що **така орґанізація тут істнує вже два роки, як музично-художне товариство в Ню Йорку й має своїх членів,** правда, не багато, **але в ріжних кінцях Америки.** Це товариство працює багато, має свій устав і вже вироблену практику. Але В. Авраменко про це не знає, або хоче бути ориґінальним і хоче створити щось таке своє в одну ніч, над чим люди ламають голови десятки років. Коли хоче В. Авраменко довідатися про це товариство, то **може звернутися до нашого композитора М. Гайворонського, який працює не покладаючи рук над поширенням діяльности цього товариства й вже має певні досяґнення,** хоч, здається, не міг притягнути до нього артиста В. Авраменка. Нехай В. Авраменко запитає М. Гайворонського й він пояснить йому, що значить орґанізувати тут мистецьке товариство й скільки треба працювати та скільки сам Гайворонський і другі члени товариства вже поправали. Про це писалося богато в „Свободі" Та в нас усе зявляються ріжні служителі мистецтва, які, таксамо як і В. Авраменко, пропонують щось своє нове й тим дезорґанізують працю того, що вже є.

Побажаю В. Авраменкови спокійніше дивитися на критику й обмежити себе навчанням наших дітей народних танків, а не навчанням батьків виховання дітей та політики. Хто виступає публично, чи в політиці, чи в штуці, той не повинен боятися критики й не реаґувати з розпукою на неї, або клясти критиків. Таксамо треба дійсно закладати постійні товариства танку там, де вже відбулися школи, а не лише писати, що це робилося. Бо навіть у Ню Йорку цією справою занялися самі батьки, що, здається, В. Авраменкови не зовсім чомусь було до вподоби.

А коли дійсно такі товариства були заложені в інших місцях і вони розпалися, то це ще гірше для самого В. Авраменка та для його танків, бо значить, що вони не мають внутрішнього цементу, який скріпив би їх, дав би запал до істнування й для праці. А цим цементом мав би бути танок та вся праця В. Авраменка. Отже вони не встані на ділі перебороти того розбрату, який істнує в наших громадах та який треба переборювати ділом, а не словом. Таке діло в своїх руках має В. Авраменко й хай йому щастить Бог, є люди допоможуть.

Щиро раджу В. Авраменкови присвятити себе виключно праці над самим собою, над своїм мистецтвом по мистецькій обрібці народного танку й пропаґування його серед нашої еміґрації. Вивчити модерних способів навчання дітей, щоби не робити цього з гуком, стуком, криком, як це робив допотопний учитель. Тоді й буде наш артист мати більше художнього й матеріяльного успіху на полі своєї діяльности. **Справа, яку провадить тепер В. Авраменко, є дуже велика, почесна й надзвичайно потрібна для нас. Він має дар Божий, але над цим таланом треба багато працювати, щоби не знівечити його, а розвинути. Пишу це тому, що вважаю дуже цінною ідею українського національного танку й працю В. Авраменка в поширенню його в Америці й хочу, щоби вона ще вище піднеслася й щоби слава В. Авраменка лунала не лише на словах, але в думці й у серцях людей. Хочу, щоби В. Авраменка любили й поважали люди та його учні не лише як учителя й мистця, але й як людину.**

І. Бондар.

Ню Йорк.

Гарний успіх.

— А що, пане Гергула, мали ви гарний пожиток цього року з бжіл?

— Ввійде. Меду не мали ми так дуже богато, зате бжоли покусали кілька разів мою тещу.

—o—

— Як це той пан, що намальований на тім образі, споріднений з вами?

— То мій вуйко купив його в Парижі.

Карло й Осип Чапек.

ДАЛЕКА МАНДРІВКА

Дом*) Люїз де Фарія був поважаною, дуже здібною людиною. Жив, як живуть люди його стану: вистарчав для себе самого, а при тому займав для себе стільки місця, скільки веліла йому його гордість. Одначе навіть таке життя помало навкучилося йому. Тому то одного дня продав своє майно в Лісабоні, винаймив корабель і поплив у світ.

Був уже богато місяців на мандрівці. Бачив Кадіз, Палермо, Царгород і Бейрут, був у Палестині, в Єгипті та Цейлоні. Потім оплив Індокитай, опісля плив усе отвертим морем на схід і південь. Одного дня розшалілася страшна хуртовина. Три дні лютувала буря, а на четверту ніч причалили корабель до коралевої рафи.

Дом Люїз почув, як його щось серед страшного лоскоту підняло вгору та кинуло в воду; що далі було, не знав. Коли знову прийшов до себе, було ясне полудне. Він плив сам один морем на поромі. Море було спокійне. В тій хвилі Дом Люїз уперше відчув радість життя. Пором носив його цілу ніч і на другий день, одначе він ніде не бачив суші. Цілком змучений хотів уже скінчити з життям, аж тут у ранішній мряці побачив остров, чудові гаї та зелені кущі виднілися понад воду. Филі занесли його до берега, він зібрав остатки сил, зробив кілька кроків по суші тай упав з умучення.

Коли сонце стало заходити, побачив оподалеки голих, темношкірих людей. Вони сиділи вколо та вечеряли. Були там мущини, жінки та діти. Поглядали приязно за ним. Одначе він не важився підійти ближче, а стояв оподалік, наче прошак із чужої громади. Та ось зпоміж тих людей піднялася молода жінка, підійшла до чужинця та подала йому повну соломяну миску. Дом Люїз сягнув захланно та їв скоро банани, фіґи, сирі мушлі, мясо сушене на сонці та дуже солодкий хліб. Дівчина подала йому ще й збанок джерельної води. Коли Люїз покріпився, подякував голосно дівчині за всі ті дари. Він був такий дуже вдячний, що говорив такими словами, якими досі ніколи не говорив. Дикунка сиділа перед ним і усміхалася.

Тимчасом інші з її племени пішли в ліс. Люїз боявся лишитися сам із стільки радощами в серці. Тому дівчині, що нічогісінько не розуміла, став розповідати, хто він такий, відкіля приходить, як корабель розбився та як він мусів горювати на морі. Коли скінчив, побачив, що дівчина заснула щокою до землі. Він сів кілька кроків далі, поглядав на зорі та наслухував, як шумить море. Вкінці і його звалив сон.

Коли пробудився вранці, дівчини вже не було. Лише відтиск її тіла видно було на піску, довгий та стрункий, наче відтиск зеленої галузі. Коли Люїз торкнувся того місця, воно було тепле від сонця. Потім ходив здовж берега, щоби приглянутися островові. Часом мусів іти лісом або поміж корчі, подекуди обходив мочарі та переходив скельними зломами. Часом стрічався з тубильцями, одначе вже не боявся їх. Бачив море, таке голубе як ніде в світі, цвітучі дерева та дивну красу чужих ростин. Ходив так цілий день і бачив красу цього найгарнішого з усіх островів, які колинебудь бачив. Він запримітив теж, що туземці були гарніші, ніж інші дикуни, яких знав.

Вечером Люїз обійшов остров довкола тай знову станув на тім місці, де вийшов був з моря. Там сиділа молода дикунка та заплітала собі волосся. У її ніг лежала белька, на якій він був виратувався. Дом Люїз сів біля неї та поглядав на филі, як вони одна за одною несли його думки. Коли так переплило богато соток филь, його серцем заволодів безмежний сум. Він став нарікати: що всі його товариші згинули на морі, а він вирятувався на тім острові, з якого годі було видістатися; він один був серед дикунів, що говорили мовою, якої він не розумів. Так він жалівся, а дівчина лежала на піску, слухала його незрозумілих слів і вкінці заснула.

Рано сиділи біля себе на скелі над морем і гляділи на овид. Там Дом Люїз пригадував собі своє втрачене життя та примкнув очі, щоби прикликати образи минулого. Коли отворив очі, побачив, що дикунка сидить на пятах і глядить на нього незрозуміло скісними очима. І він побачив, що ця дівчина була гарна.

На тій скелі сидів він іще нераз, дивився, чи не пливе який корабель. Бачив, як сонце виринало з моря та знову потопало в ньому. Помало привик до того й до всього іншого. Колиж настали дощі, пересиджував у хаті темношкірої дівчини. Так то жив Дом Люїз серед дикунів, був нагий як і вони одначе не вивчився їх мови. Не знав, як вони називали остров, не знав теж, як називалася жінка, що перед Богом була його одинокою товаришкою. Мав приготовані страви, постіль і тихі обійми темношкірої жінки. Так минали роки, а його думки були німі, як і його язик.

Раз літом таки заволодів ним такий неспокій, що побіг над беріг моря та побачив там на якорі великий корабель. Серце забилося в нього, а коли прийшов до скелі, побачив там гурток моряків і старшин. Сховався за скелею, наче дикун і наслухував. Їх мова заторкнула його память. Підійшов ближче та хотів заговорити, одначе лише голосний крик вирвався йому з горла. Білі люди налякалися, підняли рушниці. Тоді розвязався його язик, він озвався: „Сеньорес, змилосердіться!" Білі опустили рушниці та підбігли до Дом Люїза, обступили його та стали розпитувати. Він стояв посеред них, голий, переляканий розглядався довкола, куди йому втікати би.

— Не бійся, — сказав старий офіцир — та пригадай собі, що ти людина. Сядь собі з нами, щоби знову привикнути до людської мови.

Дом Люїз послухав, їв і пив, що йому давали та чув, як память вертається йому.

Тут один молодий моряк став співати пісоньку, до нього прилучився інший, потім іще один. Співали про чоловіка, що плив морем, і про його любку, яка благає море, вітри та море, щоби віддали їй його. Вони співали про тугу дівчини, про кораблі та далекі країни, про вічно невтишне море. Дом Люїз наслухував, а сльоза за сльозою спливала по його вихуділих лицях.

— Не плач, — сказав старий офіцир. — Ще нині вечером відчіпаємо якір і при Божій помочі поплинемо назад. А ти пoпливеш із нами. Коли маєш тут щось, що є твоє, а що хочеш забрати зі собою на спомин, це принеси сюди та жди на нас перед заходом сонця.

Дом Люїз притакнув врадувано головою та пустився назад до своєї хати. По дорозі роздумував, як би то сказати жінці, що мусить відїздити. Роздумував над тим, що годі йому так попросту втекти від тієї, що віддала йому десять літ свого життя. Пригадував собі все, чим вона колинебудь була для нього, як давала йому їсти та служила йому своїм тілом і своєю працею.

Застав її, як усе, у хаті. Заговорив до неї її мовою, говорив богато, скоро. Розповідав їй, що приїхали люди забрати його та що він мусить їхати. Подавав богато причин на те. Взяв її в обійми та дякував їй. Обіцював їй, що вернеться, присягався, божився. Вкінці його стало сердити, коли побачив, як вона слухала його незрозуміло. Йому прийшло на думку, що вони можуть відїхати, не ждучи його. Тому то перервав говорення та побіг до берега.

Там не було видно ще нікого. Корабель колисався спокійно на филях. Моряки могли бути десь на острові. Він сів, щоби підіждати. Одначе його мучила думка, що жінка не зрозуміла його. Тому нараз так посумнів, устав і побіг назад до хати, щоби їй ще раз сказати все. Та він не ввійшов, заглядав крізь щілину, що вона робить. Вона приготовляла йому на ніч постіль із свіжої трави. Коли це зробила, поклала для нього овочі. Вперше запримітив він, що вона їла найгірші та надігнилі, а для нього вибирала гарні, великі, чистенькі. Потім сіла непорушно наче статуя та вижидала його. Тепер Дом Люїз зрозумів, що чейже мусить зїсти те, що йому тут приготовлено, мусить покластися на леговище, яке жде його, щоби зробити кінець її чеканню, заки піде на все.

Сонце зайшло. Моряки зібралися на березі. Вони кликали Дом Люїза. Коли він не приходив, побігли на край ліса, кликали його та шукали. Два моряки перейшли зовсім близько попри нього, одначе він укрився в гущавині. Серце билося в нього із жаху, що вони можуть найти його. Потім усе затихло, стемнілося. Плескаючи веслами, поплили моряки до свого корабля та голосно жаліли пропавшого земляка. Колиж настала тишина, Дом Люїз вийшов із гущавини та вернувся у своє шатро. Темношкіра жінка сиділа там непорушно та спокійно. Дом Люїз зїв овочі, поклався на свіже леговище й узяв до себе цю, що ждала на нього.

Коли стемнілося, виглянув крізь двері, де поза деревами ліса видніло море. Гень далеко на морі плив великий корабель усе далі й далі від острова. Жінка заснула біля нього. Вона не була вже така гарна як колись. Постарілася. А Дом Люїзові сльози ривули на її зівяле тіло, коли він повторяв слова пісні шепотом, аби вона їх не чула — тих дивних пісень про терпіння, що їх переносить людина, коли тужить і вічно вяне.

А потім корабель зник за овидом і Дом Люїзові уста замкнулися. І за всі ті літа, які ще прийшлося йому жити до смерти, не вийшло з його уст ні словечко.

Переклав **М. Н.**

*) Дом — португальське слово на означення дон. Дон (від латинського доминус — пан) усе ставиться перед іменем; титул князів і графів (гранди, по еспански: грандес, від 13-го століття наділені ріжними правами найзнатніщі зпоміж кастилійської ленничої шляхти, тепер залежна двірська шляхта, що ділиться на три кляси) в Італії й Еспанії (в Еспанії титулують „дом" також лише задля самої чемности). Також титул духовників в Італії.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАГО, ІЛЛ.

Українська пісня виграє перше місце на концерті.

В суботу, дня 23. серпня ц. р., відбувся в нас концерт всіх вокальних і музичних сил міста Шикаґа, стейту Іллинойс, Індіяна і Висканеін. Вже на місяць перед концертом американські часописи розписувалися про великі приготовання ріжних хорів, банд і оркестр. І здавалося, що нам, Українцям, шкода й мріяти про якийбудь виступ і рівнатися з такими силами, які є в Шикаґо. Бож тут є хори, що числять по 100 до 1000 членів, а це шведські, німецькі й чеські. А найбільший є хор Муринів, який має 1000 членів. Є і много ріжних банд і оркестр військових та цивільних. Однак з боязни годі було не брати участи в такім виступі. Український Національний Хор під батутою п. Бенецького відважився таки виступити на тім контесті і це тільки завдяки енерґії самого дірiґента.

І от диво. В присутности 150-тисячної маси народу, яка зібралася в Шикаґо Стадіюм, побіч великих сильних, грімких банд, оркестр і хорів, розголошуваних широко та вихвалюваних вже перед концертом,— виступила невеличка група з 40 співаків Українського Національного Хору, всі в народних строях. Своїми грімкими степовими мельодіями України зачарували вони маси народа й виграли першу нагороду з мішаних хорів.

Співаки, ба і сам дірiґент не вірили, що це дійсність, доки часописи не проголосили офіціяльного рішення. З радістю читали Українці в Chicago Sunday Tribune, Aug. 23: „**The winners of the mixed chorus class were:** First: **Ukrainian National Chorus**". — Такесаме вичитали і в „Chicago Tribune" з 24. серпня.

Так, це не сон, не мрія, а дійсність! Українська пісня виграв — побіджає, бо вона українська і рівної їй нема.

Українська пісня признана як перша, бо так відчувала 150-тисячна маса любителів пісні з Шикаґо і околиць на контесті дня 23. серпня 1930 р.

Здійснилися слова Шевченка:

„Наша дума, наша пісня
Не вмре, не загине,
От є, люде, наша слава,
Слава України!"

С. Мусійчук.

ХАРАКТЕР ЗВІРЯТ.

Учений Лямброзо замітив, що звірі також віддаються пиятиці, розуміється іншим способом, як люди. Так абісинські кози часами ґуртами цілими вдаються в ті місця, де росте кава, і там їдять стручки кави до того часу, доки ними не впються. Після того вони поводяться зовсім таксамо, як пяні люди. Пчоли і взагалі всякі мурашки часом сідають на ростини, що є нам звісні як отруйні, збирають з їх квітів отруйний сок і ним впиваються. Такіж самі отруї збирають вони з усяких гниючих тіл. Пяна пчола реаґує на всі окружаючі її зявища таксамо, як і пяний чоловік. Підчас лету вона не держить рівноваги і заганяє качки, як кажуть, так як пяний. В леті паде вона на хребет і не може вже піднестися до того часу, доки добре не виспиться.

Навіть вівчарські пси вказують нам на такі звички. В день він гарно стереже овець, але як лише прийде ніч, то він зараз тікає десь в ліси чи поля, або йде на лови і душить чужі вівці, як вовк. Ранком він знову повертає до свого пана і робить йому службу, як коли би нічого не сталося. Вовча натура в них пробуджується часто, так як в людини дика. Змиї не страхаються перед тим, щоб в часі голоду зїсти свою сестру, а деякі змиї мають уже вроджену ненависть супроти другого роду змий і коли лише десь її побачить, то, чи треба чи не треба, вбиває її. Також бузьки не вільні від цього. Вони бються за самичок. Раз спостережено одного старого бузька з молодою самичкою. Коли старий відлітав за поживою, то до неї прилітав другий сильний молодий бузьок і залицявся. Так бувало часто. Раз старий бузьок кудись відлетів. Молодий прилетів, знявся в повітря з самичкою і полетіли. Десь на мочарах стрінули вони старого бузька. Разом кинулись на нього і його вбили, бо старий не міг вже боротися. З того часу обоє жили собі разом. Щось таке, як це і між людьми буває.

Часто стрічається, що ріжні роди звірів між собою заприязнюються. Це можна помітити в зоольоґічних городах, коли тигр і лев живуть разом в приязні, а коли їх розлучать, то сумують за собою. В тому випадку вони мусять зжитися від маленького. Рівнож і малпи з канґурами заприязнюються і малпі це дуже подобається, коли вона може проїхатись на хребті канґура по клітці. З того вона дуже тішиться і канґурови це справляє приємність. Рівнож замічено приязнь між медведем і орангутаном-малпою.

Можна наводити такі приклади без кінця і міри. Всюди їх можна стрінути, але треба вміти їх підстерегти.

—o—

— Правду сказати, до чого ти стремиш!

— Хочу найти засоби...

— Які засоби?

— Засоби, аби добристи до кінця.

— До якого кінця?

— До кінця місяця.

—т—

Він: Будь моєю дружиною! Ми можемо зараз звінчатися. Мій батько є священиком.

Вона: Боже, можемо спробувати. Таке страшне воно не може бути, мій батько є адвокатом.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА", 103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Вісти з Січового Базару спізнені того тижня через рекорду Василя Ємця, відколи та рекорда появилась, майже в сторі перестали робити лиш слухають та любуються звуками невмирущої Бандури. Як бажаєте її набути то її нумер 27240. Пишіть всі за нею, компанія як побачить що Українці люблять гру на Бандурі то покличуть проф. В. Ємця відограти ще більше рекордів, коли ще не пізно, бо проф. В. Ємець скоро відїздить до краю.

Перерібка стору Сурми на укінченню. В суботу 6-го вересня і в неділю 7-го вересня з тої нагоди буде роздаватися дарунки всім хто зайде до стору, а хто купить який музичний інструмент то дістане з великим опустом.

Того тижня купили від Сурми слідуючі Українці: Д. Вітоняк, Ді Сі радіо, Йосиф Сидор з Бронкс, Маджестик Комбінейшен, Т. Задорожний купив радіо і казав вислати до своєї Сестри до Рочестер, Петро Бойко з Бронкс, Маджестик Комбінейшен, Йосиф Балаш з Асторії з нагоди свого весілля для молодої купив на презент Радіо, Стефан Кузнич з Байон, Віктор Комбінейшен.

Василь Трояновський з Фреквил, Па., приїздив оглядати найновійші моделі на слідуючий сезон. Найлучше подобав собі Віктора радія, бо мають прилади, що можна самому робити собі рекорди. Каже, що йому бизнес не іде зле, хоч має досить клопоту зі старими бизнесменами, що продають такі самі інструмента. Вони не люблядь коли наш чоловік береться до бизнесу. Так само Андрій Коник з околиці Бетлеему, приготовив нові радія і грамофони для будучих своїх костумерів. В нього все можна набути нові рекорди. Ідіть зараз до него за рекордами Ємця, ми вислали йому досить.

Відвідали Сурму: Йосиф Стойка і Кузьма М. з Клівленд, О. Стойка працює в Публичній Лайбрері, через 10 літ. На питанне чи є українські книжки в тій Лайбрері, відповів, що є і то досить богато. Найбільше в Джеферсон Бренч, але наші читають мало, йому приходиться намовляти людей, щоб бодай так позичали коли читати не хочуть, щоб було записано, що Українці також читають. Зі всіх націй в Клівленді найбільше читають Мадяри.

Ева Івановна Ларкін з Оклягома, зайшла до Сурми за рускими нотами, бо ще в Оклягомі чула, що в Сурмі можна дістати все найбільше. Була в Ню Йорку на зїзді як делеґатка на конвенції Професійних Танцюристів цілого світа. Там були представники всіх націй і з цілого світа. Чому не було Українців, чому там не був Авраменко?

Никола Ясінчук з Бавнд Брук, Н. Дж., (близько Нової України), казав, що там компанія Бейклайт ставить фабрику де будуть мати заняттє 2 тисячі людей. Анастазія Овсян, з Річмонд, Л. Ай., Василь Кінчик з Вілямантік, Конн., Євгенія Випрук з Монтріал, Канада, Ф. Токарук з фамілією з Фремінґтем, Масс.

Того тижня зайшла мала зміна персоналу Сурми. М. Білянський, котрий провадив книгарню, заложив свій музичний стор в Бінґгемптон, Н. Й. Всі від Сурми желають йому щиро доброго успіху. Українці в Бінґгемптон певно зкористають зі знання п. Білянського і віднесуться до него зі всіми музично-культурними потребами. Місце п. Білянського забрав М. Гаврилів. Для рекордів прийнято Наталію Вишаніцьку з Скрентон, Па. (Бо гарно пише і читає по українськи, хоч в Америці роджена).

Синок: Тату, учитель казав, щоби тато прочитав і підписав цю карточку.

Батько: А ти, драбе, та тут написано, що ти мусітимеш ходити до тоїсамої кляси! Ти лінюху, чому це?

Синок: Бо я не знав, де лежать Філіпіни.

Батько: Так! То на другий раз уважай і затям собі, де ти хі поклав!

—o—

Купчак хотів винайміти кімнату. Кімната сподобалася йому, лише десені тапет здавалися йому якісь такі без життя.

— Підіждіть лише, — каже йому дотеперішній комірник, що з валізкою виходить саме з кімнати — в ночі тапети ожиють. Цілу ніч оглядатимете їх зі свічкою в руці.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ҐЕАТРАЛЬНІ ШТУЧКИ ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ,

які можна набути у книгарні Свободи.

- **ЗУСТРІЧ,** Новорічна песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ... 15 ц.
- **ТАРАС У ДЯКА,** сценічна картина в 2. діях із життя Т. Шевченка. Іванна Блажкевич ..... 15 ц.
- **СТРІЧА У ЛІСІ,** сценічна картина в одній дії. Леся Верховинка .. 10 ц.
- **ДІД-МОРОЗ,** фантастична дитяча казка-песа на 3 дії з співами й танцями. Мик. Шугаєвський .. 25 ц.
- **СОН МІСЯЧНОЇ НОЧИ,** пластова гра в 5 діях. Ярослав Вільшенко ..... 25 ц.
- **ТАРАС ПАСТУШОК,** сценічний образок у двох діях ..... 15 ц.
- **ЧАРІВНИЙ КАМІНЕЦЬ,** песа-казка для дітий в 3-ох діях. В. Королів-Старий ..... 15 ц.
- **САМОТНИЙ У ЛІСІ,** песа на одну дію. Е. А. Чебишева-Дмитрова ..... 10 ц.
- **ЧЕРВОНА ШАПОЧКА,** драмована казка в 2-ох діях. Я. Вільшенко ..... 20 ц.
- **ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК,** песа-казка для дітий у 6-ох картинах. Галина Орлівна ..... 15 ц.
- **ПРОГУЛЬКА,** комедійка на одну дію. Ст. Чубатівна ..... 15 ц.
- **МАЛИЙ ТАРАС,** діточа песа на 3 дії. В. Шопінський ..... 20 ц.
- **ПРИ ВАТРІ,** сценічна картина в одній відслоні. Фр. Вольф ..... 10 ц.
- **ПІДКЛАДЕНЬ,** песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ..... 15 ц.
- **СВЯТО ВЕСНИ,** сценічний образок на дві дії зі співами та хороводами. Василь Софронів ... 25 ц.
- **РИЦАР І ЛЕСЬ,** сценічна картина для дітей, з піснями. Роман Завадович ..... 15 ц.
- **ЗАЧАРОВАНИЙ КАЛІФ,** драмована казка в 5 діях. Павло Бендорф ..... 10 ц.

Повисші книжочки можна одержати в книгарні Свободи. Замовлення будемо висилати тільки по одержанню належитости. Не будеться звертати уваги на такі замовлення, які прий-

"SVOBODA"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

DO YOU KNOW WHY--- They Say That Nobody Loves a Fat Man? INTERNATIONAL CARTOON CO., N. Y. 357 Drawn for this paper By Frank Leet

FOR I LOVE YOU!
DOES THIS DAME PICK OUT A THIN ONE TO WARBLE TO?
WOULD A THIN CLOWN MAKE A HIT?
50 YDS.
TAILOR SHOP
DON'T THE TAILOR LOVE A FAT MAN?
DO THESE JOY RIDERS HATE THEIR DADS?
ENUFF SAID!!